

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

456
24
CSN

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2.1.84 din 05.01 2023

La nr. 456 din 08 decembrie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

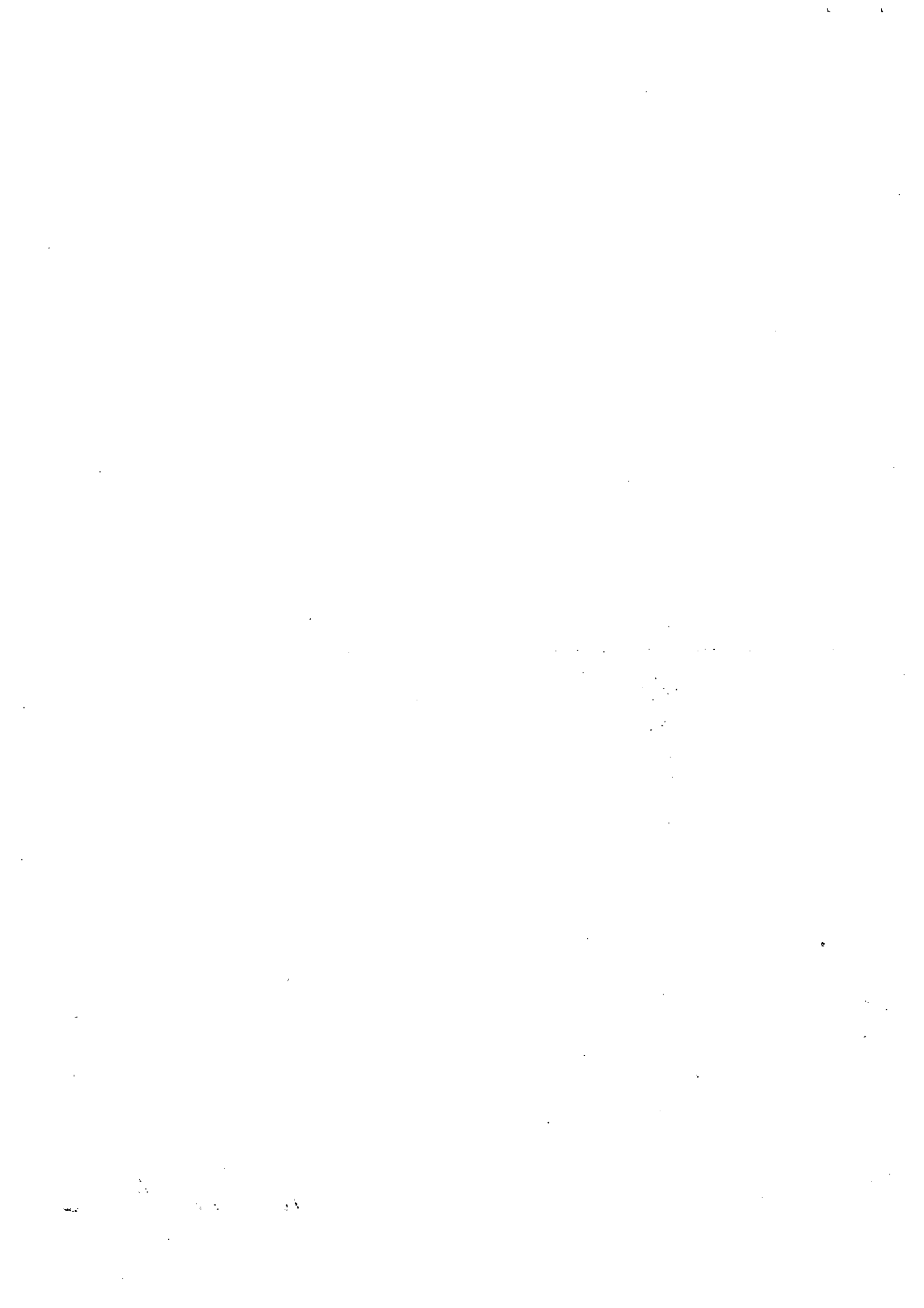
Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002 (art.134/23, 134/24, 337/1 ș.a.).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>12</u>
"06" _____	<u>01</u> _____ 20 <u>23</u>
Ora _____	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/8479 din 04.01.2023

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002 (art.134/23, 134/24, 337/1 ș.a.)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pe pagina web a Parlamentului la 08 decembrie 2022, fiind asigurat accesul părților interesate la materialele proiectului, pentru a putea lua cunoștință și a prezenta sau expedia recomandări.

Spre efectuarea expertizei anticorupție, proiectul a fost transmis la 08 decembrie 2022. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2)² și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă autorii au menționat că proiectul are drept scop ajustarea cadrului normativ în domeniul asigurării securității de stat, la situația operativă reală pe palierul combaterii riscurilor și amenințărilor, generate de acțiunile informativ subversive ale serviciilor speciale străine în raport cu Republica Moldova.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune completarea Codului penal cu opt articole care reglementează:

-) definiția entității anticonstituționale (art.134²³);
-) definiția structurii informative ilegale (art.134²⁴);
-) periclitarea gravă a securității Republicii Moldova (art.337¹);
-) constituirea unei structuri informative ilegale (art.338¹);
-) complotul împotriva Republicii Moldova (art.338²);
-) culegerea neautorizată de informații (art.338³);
-) separatismul (art.340¹);
-) neînștiințarea autorităților despre infracțiunile contra statului și securității naționale (art.352²).

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesele Republicii Moldova în ceea ce privește asigurarea securității naționale, suveranității și integrității teritoriale. Prin urmare, promovarea intereselor menționate supra nu este în detrimentul interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În nota informativă sunt specificate: denumirea autorului, condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, fundamentarea economico-financiară, modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare, avizarea și consultarea publică a proiectului.

Astfel, considerăm că nota informativă conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

În textul proiectului au fost depistate formulări lingvistice care la aplicare pot admite interpretări abuzive. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii și conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

La pct.2 din proiect art.337/1 alin.(2) cu care se propune completarea Codului penal
„Este liberată de răspundere penală pentru înfăptuirea uneia dintre faptele menționate la alin.(1) persoana, racolată de serviciul de spionaj al unei entități anticonstituționale, care nu a săvârșit nici un fel de acțiuni pentru realizarea însărcinării criminale primite și a declarat de bună voie autorităților despre legătura sa cu serviciul de spionaj al entității anticonstituționale.”

Obiecții:

Norma de la art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017 stabilește că la elaborarea textului proiectului actului normativ conținutul se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc.

Prevederea examinată este ambiguă în ceea ce privește acțiunile persoanei liberate de răspundere penală. Pe de o parte, persoana este liberată de răspundere penală pentru înfăptuirea uneia dintre faptele menționate la alin.(1). A doua jumătate a normei, însă, stabilește că este liberată de răspundere penală persoana care nu a săvârșit careva acțiuni pentru realizarea însărcinării criminale primite și a declarat de bună voie autorităților despre legătura sa cu serviciul de spionaj al entității anticonstituționale.

Astfel, se conturează o contradicție în cadrul aceleiași norme care va crea dificultăți la interpretarea corectă a reglementării, concomitent fiind create premise pentru aplicarea normei în interpretarea preferată.

Recomandări:

Expunerea prevederii în următoarea redacție: *„Este liberată de răspundere penală persoana racolată de serviciul de spionaj al unei entități anticonstituționale, care nu a săvârșit acțiuni pentru realizarea însărcinării criminale primite și a declarat de bună voie autorităților despre legătura sa cu serviciul de spionaj al entității anticonstituționale”.*

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
  - trafic de influență
  - abuz de serviciu
  - conflict de interese și/sau favoritism
  - îmbogățire ilicită
  - influențare necorespunzătoare
  - nerespectare a regimului cadourilor
  - evaziune fiscală
  - escrocherie
  - corupere pasivă
  - corupere activă

La pct.4 din proiect art.340/1 alin.(1) cu care se propune completarea Codului penal
„Acțiunile de separatism, adică acțiunile săvârșite în scopul de a separa o parte din teritoriul Republicii Moldova cu încălcarea prevederilor legislației naționale sau a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și distribuirea obiectelor, producerea și/sau difuzarea în diferite forme și mijloace a materialelor și informațiilor care incită la astfel de acțiuni, [...]”

Obiecții:

În contextul prevederii de la art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017, consemnăm că norma are sens eronat care admite că, în cazul respectării prevederilor legislației naționale sau a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, separarea unei sau mai multor părți din teritoriul Republicii Moldova

este posibilă, acțiunea/acțiunile în acest sens nefiind considerate separatism.

La acest capitol, menționăm art.1 alin.(1) din Constituție potrivit căruia: „*Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil*”.

În aceeași ordine de idei, art.32 alin.(3) din Constituție prevede că: „*Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional*”.

Prin urmare, în norma analizată, trimiterea făcută la prevederile legislației naționale și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, este un *non sens*.

Formulările lingvistice reprezintă factori de risc în măsura în care acordă posibilități de aplicare a normei în interpretarea preferată, în dependență de interesul responsabililor de implementare și/sau de control.

Recomandări:

Expunerea prevederii în următoarea redacție: „Acțiunile de separatism, adică acțiunile săvârșite în scopul de a separa o parte din teritoriul Republicii Moldova, precum și distribuirea obiectelor, producerea și/sau difuzarea în diferite forme și mijloace a materialelor și informațiilor care incită la astfel de acțiuni, [...]”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
  - corupere activă
  - corupere pasivă
  - trafic de influență
  - abuz de serviciu
  - conflict de interese și/sau favoritism
  - îmbogățire ilicită
  - influențare necorespunzătoare
  - nerespectare a regimului cadourilor
  - evaziune fiscală
  - escrocherie

IV. Concluzia expertizei

Proiectul legii pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 este promovat de către un grup de deputați în Parlament, în scopul ajustării cadrului normativ în domeniul asigurării securității de stat, la situația operativă reală pe palierul combaterii riscurilor și amenințărilor, generate de acțiunile informativ subversive ale serviciilor speciale străine în raport cu Republica Moldova.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

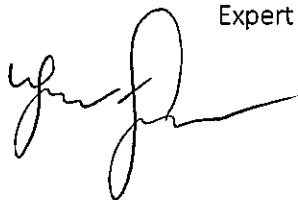
Proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la asigurarea securității naționale, suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție au fost identificați următorii factori de corupție:

- formulare ambiguă care admite interpretări abuzive;
- concurența normelor de drept.

În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecțiilor și recomandărilor din prezentul raport de expertiză anticorupție.

04.01.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim Gheorghiță , Inspector principal